

Večno mladostni stoletnik

WISLEY, EDEN NAJVEČJH IN NAJBOLJ ZNAMENITIH EVROPSKIH VRTOV NA JUŽNEM OBROBJU LONDONA, TE VSAKOKRAT OČARA S ČIM NOVIM. PODOBNO KOT ZA VELIKA MESTA, KOT SO LONDON, PARIZ ALI RIM, TUDI ZA TA PARK VELJA, DA SE GA NIKAKOR NE NAVELIČAŠ OBISKOVATI, SAJ SE TI VEDNO POKAŽE V DRUGAČNI PODOBI.

Wisley je eden izmed štirih vrtov angleškega Kraljevega hortikulturnega združenja (*Royal Horticultural Society, RHS*). Razprostira se kar na 24 hektarih, zanj pa skrbi 90 zaposlenih in še več sto prostovoljcev, ki s ponosom prispevajo k podobi in vlogi, ki jo ima v očeh ljubiteljev, strokovnjakov in širše javnosti. V vrtu se namreč odvija toliko dejavnosti, da ni zanimiv le za vrtnarske navdušence, temveč tudi za ljudi, ki si morda želijo le sprehoda med urejenimi cvetličnimi gredami, pogleda na mogočna stoletna drevesa ali počitka in okrepčila v kavarni. Razdeljen je na več delov, ki se ponašajo z zbirkami rastlin z različnih koncev sveta. Zbirateljstvo in klasifikacija rastlin sta namreč ena od osrednjih dejavnosti vrta.

Velika, delno lesena zgradba, zgrajena v slogu pokrajine Surrey, v kateri leži Wisley, dominira delu vrta, ki ga imenujejo Canal Area. V njej imajo prostore uprava in osebje vrta, tu so laboratoriji, knjižnica in vedno živahna predavalnica. Po vodnem kanalu pred zgradbo je ta predel dobil ime. V njem raste največja zbirka lokvanjev v Veliki Britaniji na enem mestu. Pogled je najbolj veličasten junija, ko cveti večina vrst. Zanimiv je tudi obzidni vrt, kjer so posajene na mraz bolj občutljive rastline, kot so drevesaste praproti z Nove Zelandije in palme. Ko jih je treba jeseni zavarovati pred mrazom, osebje vsako leto priredi praktični prikaz zaščite rastlin. V bližini obzidnega vrta naredijo veličasten vtis tudi mogočni iglavci, stari več kot sto let.

Na osrednjem območju, Central Area, naletimo na nekaj najbolj zanimivih prikazov cvetličnih gred. Na sezonskih vsako leto predstavijo nove kombinacije enoletnic in čebulnic, medtem ko so na mešanih gredah posajene trajnice in manjše grmovnice. Ta del vrta je posebno lep poleti in zgodaj jeseni, ko je večina cvetic v polnem razcvetu, mešane grede pa si prav tako splača ogledati sredi maja, ko nameščajo opore. Na njih so namreč posajene tudi več kot dva metra visoke trajnice, ki potrebujejo za pokončno rast in kljubovanje vetru oporo. Zanje uporabljajo zgolj naravne

FOTO BUENOS DIAS

materiale, od brezovih vej do leskovih palic, včasih tudi mreže. Nameščene so tako, da jih listi in stebela trajnic kmalu zakrijejo. Na osrednjem območju leži tudi Podeželski vrt, Country Garden, ki ga je oblikovala znamenita vrtna oblikovalka in avtorica strokovnih knjig Penelope Hobhouse. Na njem so posajene trajnice, značilne za podeželje, in okrasne jabolane. Pri oblikovanju cvetličnih gred in drugih delov so poleg nje sodelovali številni drugi znani oblikovalci vrtov. V Wisleyju želijo namreč obiskovalce seznanjati z najboljšimi dosežki s področja oblikovanja vrtov ter prikazati nove smernice.

VSAKO VRTNICO JE MOGOČE PODUHATI

Ljubitelji vrtov bodo prišli na svoj račun v Golden Jubilee Rose Garden, ki nastal leta 2002 ob jubileju kraljice Elizabete II., ki je tudi pokroviteljica RHS. V nasadu vrtov so zbrani predvsem novi kultivarji. Kot zanimivost omenimo, da so grede z vrtnicami precej ozke. Tako so jih oblikovali zato, da lahko vsak obiskovalec poduha katerokoli izmed rastlin in občuduje cvetove od blizu. Battleston Hill je nekoliko dvignjen del vrta, v katerem kraljujejo kisloljubne rastline, kot so rododendroni, azaleje in kamelije,

med njimi pa so posajene trajnice – hoste, maslenice, jegličiči, dresni in druge. Ta del je zato najlepši v času cvetenja rododendronov in azalej, od aprila do junija. Ker pa ni nič prepuščeno naključju, so med te rastline posajene hortenzije, ki so najlepše poleti in zgodaj jeseni, za zimski učinek pa drevesa, ki jih občudujemo predvsem zaradi zanimivega lubja.

PRIZNANJE AGM – ZA LEPOTO IN NEZAHTEVNO GOJENJE

Trials Field so polja, na katerih preizkušajo najrazličnejše nove kultivarje z namenom določiti t. i. vrtno vrednost posameznih rastlin, od katere je odvisna njihova nadaljnja raba na vrtovih in v parkih. Podeljujejo priznanje, ki se imenuje Award of Garden Merit (AGM). To kratico velikokrat zasledimo ob imenu rastline v katalogih tujih vrtnarjev, predvsem pa v Enciklopediji okrasnih rastlin RHS, ki je prevedena tudi v slovenščino. Priznanje AGM si zaslužijo rastline s temi lastnostmi: imajo veliko okrasno vrednost, so na voljo v vrtnarijah, imajo lepoto in stabilno rast ter stabilno barvo cvetov, so odporne na bolezni in so razmeroma preproste za gojenje.

V vzorčnih vrtovih, Model Gardens, lahko obiskovalci občudujejo različne načine ureditve vrtov oziroma teras. Velikosti vzorčnih vrtov so določene in prilagojene velikosti povprečnega angleškega vrta in ponujajo uporabne oblikovalske rešitve. Pri njihovem nastanku sodelujejo znani oblikovalci, ki morajo pri zamisli upoštevati tudi to, da naj bi bili vrtovi zanimivi, a nezahtevni za vzdrževanje. Med njimi je posebno zanimiv zeliščni, na katerem so zdravilne rastline in dišavnice v estetsko zanimivih kombinacijah razporejene glede na njihovo rabo.

Naslednja izmed vzpetin se imenuje Weather Hill, ker je nekdaj na njenem vrhu stala meteorološka postaja. V tem delu je posajena lepa zbirka dreven in največja zbirka vrtov v vsem parku. Tu preizkušajo tehnike podaljševanja cvetenja vrtov, pri čemer je v ospredju odstranjevanje odcvetelih cvetov, predvsem pri čajevkah in mnogocvetnicah. Zanimiv je tudi vzorčni zelenjavni vrt, kjer preizkušajo različne vrste zelenjave in različne načine gojenja. V ospredju je biološko oziroma sonaravno gojenje. Mimo zelenjavnega vrta nas vodi pot do manjših steklenjakov in dvignjenih gred ob njih, kjer rastejo gorske rastline z vseh koncev sveta.

1. GLAVNA STAVBA JE ZGRAJENA V ZNAČILNEM LOKALNEM SLOGU IN JE SEDEŽ UPRAVE VRTA. POLEG PISARN ZA OSEBJE SO V NJEJ LABORATORIJI, KNJIŽNICA IN PREDAVALNICE.
2. GLASSHOUSE JE VELIČASTEN RASTLINJAK, KI SO GA ZGRADILI LETA 2007. NA VODNI GLADINI LAHKO OB RAZLIČNIH DELIH DNEVA OBČUDUJEMO NJEGOV ODSEV.
3. SKALNJAK JE BIL ZGRAJEN ŽE LETA 1914 IN JE BIL ZA TISTE ČASE PRAVI GRADBENI PODVIG. VSEBUJE ZBIRKO RASTLIN, KI RASTEJO MED SKALAMI IN V PESKU NA RAZLIČNIH KONCIH SVETA.
4. BATTLESTON HILL JE POZNAN PO ZBIRKI KISLOLJUBNIH RASTLIN, KOT SO RODODENDRONI IN AZALEJE, MED KATERIMI SO POSAJENE TRAJNICE. TA DEL VRTA JE NAJLEPŠI V ČASU CVETENJA GRMOVNIC, MED APRILOM IN JUNIJEM.
5. V VRTNEM CENTRU SO NA RAZPOLAGO NAJRAZLIČNEJŠE ZANIMIVE RASTLINE, MED NJIMI VELIKA ZBIRKA HOST, KI SO VZORNO OPREMLJENE Z OPISI.

V delu vrta, ki se imenuje Fruit Field & Jubilee Arboretum, je velik sadovnjak. Vsebuje zanimivo zbirko sadnih dreves, ki so zdrava in primerna za sajenje v manjšem družinskem vrtu. V arboretumu lahko občudujemo tisoč različnih dreves iz 90 različnih rodov. Drevesa so bila posajena leta 1977, v čast kraljicini srebrni obletnici.

VELIČASTNI STEKLENJAK

Poseben ponos Wisleyja je nov steklenjak, ki ga imenujejo preprosto Glasshouse. Dokončan je bil leta 2007 in leži ob manjšem jezeru, kjer lahko ob različnih svetlobah opazujemo njegov odsev na vodni gladini. V njem so zbirke eksotičnih rastlin z različnih koncev sveta. Grajen je zelo razkošno, v notranjosti lahko občudujemo celo velik slap. Do rastlinjaka peljejo različne poti. Ena izmed njih se spušča od Fruit Mountain, umetno narejene vzpetine in najvišje točke vrta, od koder se razprostira pogled na različne dele vrta. Pot nas vodi mimo razkošnih Glasshouse Borders, ki so delo znanega nizozemskega vrtnega oblikovalca Pieta Oudolfa. Naj omenim, da je Piet Oudolf eden izmed redkih, če ne celo edini neangleški oblikovalec, ki je imel možnost sodelovati pri nastanku dela vrta, saj so Angleži, ko gre za hortikulturo, zelo vzvišen narod: resda imajo najdaljšo hortikulturno tradicijo v svetovnem merilu, res pa je tudi, da se le stežka obrnejo na tuje strokovnjake. Oudolfove grede so posajene s trajnicami in z manjšimi drevesi na robu in so najlepše poleti, jeseni in pozimi, ko lahko občudujemo zimske silhuete posušenih trajnic. Poleg teh gred s trajnicami, ki so bile posajene leta 2000, so okoli rastli-

njaka v zadnjih dveh letih nastale številne nove grede s trajnicami, posajene v t. i. prerijskem slogu.

Na manjši vzpetini se razprostira velik skalnjak Rock Garden iz leta 1914. Narediti skalnjak takega obsega je bil za tiste čase pravi gradbeni podvig, saj so ga zgradili z ogromnimi skalami. Skalnjak vsebuje rastline, ki lahko rastejo v pesku in med skalami. Skozenj so speljani potočki, ki se prelivajo v manjše vodne kotanje, ob katerih so posajene različne vodne rastline, od tam pa se voda steka v jezerce ob vznožju vzpetine. Ob skalnjaku nas pot mimo travnika, čudovitega predvsem v pomladanskem času, ko na njem cveti množica čebulnic, do Divjega vrta, Wild Garden. To je naravno oblikovan del vrta z velikimi drevesi, pod katerimi rastejo grmovnice in kot podrast trajnice – praproti, jegličiči, krvočnice, hoste, lipica in druge. V Divjem vrtu lahko občudujemo tudi največjo zbirko lipic in zvončkov v Angliji. Skozenj teče potok, ob katerem uspevajo močvirske rastline.

Velik bajer z otočkom na sredini in z množico vodnih živali je del vrta, ki se imenuje Seven Acres, od tam pa nas pot ob različnih drevesih, grmovnicah, gredah s trajnicami, mimo zbirke okrasnih trav vodi do